

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Enfermaría materno-infantil	Código	750G01018	
Titulación	Grao en Enfermaría			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	Anual	Terceiro	Obrigatoria	9
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Ciencias da Saúde			
Coordinación	Rodeño Abelleira, Angeles	Correo electrónico	angeles.rodeno@udc.es	
Profesorado	Isasi Fernandez, Carmen Rodeño Abelleira, Angeles	Correo electrónico	carmen.isasi@udc.es angeles.rodeno@udc.es	
Web	campusvirtual.udc.es/moodle			
Descrición xeral	<p>A través do proceso de aprendizaxe, reflexión e interiorización desenvolvido ao longo da materia, o alumno adquirirá os coñecementos, actitudes e habilidades necesarios para:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Participar na atención da comunidade, tendo en conta a realidade da muller e da poboación infantil e adolescente nela. - Comprender o proceso saúde-enfermidade da muller e do neno desde o seu nacemento ata a adolescencia, así como os condicionantes físicos, psíquicos, antropolóxicos e da contorna sociofamiliar que o potencian ou dificultan. - Identificar as necesidades de saúde propias da muller, especialmente durante a súa etapa reprodutiva e durante o seu proceso de maternidade. - Prestar coidados de enfermaría á muller, que contemplan desde a promoción, o mantemento, a recuperación e a rehabilitación da saúde ligada ao sexo, á reprodución humana, e ao coidado de forma integral da nai. - Analizar críticamente os recursos e dispositivos sociosanitarios que prestan atención á muller. - Realizar as accións encamiñadas á vixilancia e seguimento do neno san, así como a detección precoz dos nenos de alto risco. - Identificar as necesidades de saúde do neno san e enfermo, desde o nacemento á adolescencia nos diferentes contextos en que se atopa (familia, comunidade, medio hospitalario) - Valorar e detectalos problemas relacionados coas necesidades básicas alteradas do neno e do adolescente. - Establecer unha correcta comunicación co neno, a familia e equipo de saúde. 			

Competencias do título	
Código	Competencias do título
A40	Identificar as características das mulleres nas diferentes etapas do ciclo reprodutivo e no climaterio e nas alteracións que se poden presentar, proporcionando os coidados necesarios en cada etapa.
A41	Aplicar coidados xerais durante o proceso de maternidade para facilitar a adaptación das mulleres e os neonatos ás novas demandas e previr complicacións.
A42	Coñecer os aspectos específicos dos coidados do neonato.
A43	Identificar as características das diferentes etapas da infancia e adolescencia e os factores que condicionan o patrón normal de crecemento e desenvolvemento.
A44	Coñecer os problemas de saúde máis frecuentes na infancia e identificar as súas manifestacións.
A45	Analizar os datos de valoración do neno, identificando os problemas de enfermaría e as complicacións que poden presentarse.
A46	Aplicar as técnicas que integran o coidado de enfermaría, establecendo unha relación terapéutica cos nenos e os seus coidadores.
A47	Seleccionar as intervencións dirixidas ao neno san e ao enfermo, así como as derivadas dos métodos de diagnóstico e tratamento.
A48	Ser capaz de proporcionar educación para a saúde aos padres ou coidadores primarios.
B1	Aprender a aprender.
B2	Resolver problemas de forma efectiva.
B3	Aplicar un pensamento crítico, lóxico e creativo.

B7	Comunicarse de maneira efectiva en un entorno de traballo.
B9	Capacidade de aplicar os coñecementos na práctica.
B10	Capacidade para adaptarse ás situacións novas.
B13	Toma de decisións.
B14	Habilidades interpersonais.
B15	Capacidade para comunicarse con persoas non expertas na materia.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas linguas oficiais da comunidade autónoma.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C10	CB2 Que os estudantes saiban aplicar os seus coñecementos a seu traballo ou vocación de unha forma profesional y posúan as competencias que solen demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
C11	CB3 Que os estudantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan una reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
C12	CB4 Que os estudantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solucións a un público tanto especializado como non especializado

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
Describir os principais procesos patolóxicos na idade neonatal, na infancia e na adolescencia, as probas diagnósticas e os procedementos terapéuticos	A42 A43 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3	
Describir as necesidades de coidado do neno e da súa familia, identificando e priorizando os diagnósticos de enfermaría e as complicacións potenciais. Planificar coidados relacionados coa especificidade dos pacientes pediátricos e o seu desenvolvemento.	A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	
Desenvolver habilidades na realización das técnicas e procedementos enfermeiros máis usuais en pediatría, a súa indicación e base científica.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Demostrar interese e sensibilidade pola infancia, a adolescencia e os seus problemas de saúde na sociedade actual.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Describir o proceso de fecundación, implantación e desenvolvemento fetal ata o momento do nacemento.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Identificar as necesidades de coidado das mulleres nas diferentes etapas da xestión, parto e puerperio.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Comprender os principais problemas da saúde reprodutiva.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C10 C11 C12
Identificar os diferentes métodos anticonceptivos.	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Recoñecer as enfermidades de transmisión sexual (ETS) máis frecuentes e as súas medidas de prevención.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Planificar cuidados enfermeros nas mulleres con cancro de mama e xinecolóxico	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
identificar las características del neonato, la infancia y la adolescencia y los factores que condicionan el patrón normal de crecimiento y desarrollo	A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7
Planificar los cuidados enfermeros en las diferentes etapas de la gestación, parto y puerperio.	A40 A41	B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15	C1 C7

Contidos	
Temas	Subtemas
UNIDADE 1: REPRODUCCIÓN HUMANA	Tema 1.1.: Hormonas sexuais. Ciclo xenital feminino. Vida sexual da muller. Períodos fértiles da muller. Tema 1.2.: Fecundación e anidación do ovo. Gametogénesis.
UNIDADE 2: EMBARAZO. PROBLEMAS DE SAÚDE NO EMBARAZO	Tema 2.1.: Diagnóstico do embarazo Tema 2.2.: Cambios no embarazo Tema 2.3.: Náuseas, Vómitos e Hiperemesis gravídica, Tema 2.4.: Diabetes gestacional, Preeclampsia, Tema 2.5.: Hemorragias en la primera mitad del embarazo. Aborto, embarazo ectópico, enfermedad trofoblástica. Cuidados de enfermería

UNIDADE 3: PARTO E PUERPERIO	Tema 3.1.: El parto y nacimiento fisiológico: proceso y etapas. Tema 3.2.: Parto distócico e Tocurgia. Sufrimiento fetal Tema 3.3.: Valoración e cuidados de enfermaría no puerperio
UNIDADE 4: XINECOLOXÍA	Tema 4.1. As enfermidades de transmisión sexual. Prevención. Virus do papiloma humano. Tema 4.2.: Planificación familiar e anticoncepción Tema 4.3.: Epidemiología, prevención e diagnóstico precoz de tumores malignos xinecolóxicos. Cancro de mama.
UNIDADE 5: INTRODUCCIÓN Á ENFERMARÍA PEDIÁTRICA	Tema 5.1.: Características especiais da enfermaría infantil Tema 5.2.: Evolución histórica dos cuidados infantís
UNIDADE 6: COIDADOS DE ENFERMARÍA Ao NEONATO	Tema 6.1.: Atención ao recentemente nacido durante o nacemento Tema 6.2.: O recentemente nado san Tema 6.3.: O recentemente nacido con problemas de saúde
UNIDADE 7: ATENCIÓN DE ENFERMARÍA Ao NENO SAN	Tema 7.1.: Crecemento e desenvolvemento durante as distintas etapas evolutivas Tema 7.2.: A necesidade de hixiene do neno Tema 7.3.: A necesidade de alimentación Tema 7.4.: A necesidade de actividade, descanso, soño Tema 7.5.: A necesidade de seguridade física. Calendario de vacinación. Prevención de accidentes Tema 7.6.: A necesidade de seguridade afectiva. Prevención de malos tratos
UNIDADE 8: O NENO NO HOSPITAL	Tema 8.1.: As unidades de enfermaría infantil Tema 8.2.: Cuidados de enfermaría ao neno hospitalizado Tema 8.3.: Valoración e tratamento a dor Tema 8.4.: O neno con febre
UNIDADE 9: COIDADOS DE ENFERMARÍA Aos NENOS CON PROBLEMAS DE SAÚDE	Tema 9.1.: O neno con problemas respiratorios Tema 9.2.: O neno con problemas gastrointestinales Tema 9.3.: O neno con problemas neurolóxicos Tema 9.4.: O neno con problemas urogenitales Tema 9.5.: O neno con exantema Tema 9.6.: O neno con problemas endocrinos Tema 9.7.: O neno con enfermidade neoplásica Tema 9.8.: O proceso da morte na infancia. Cuidados paliativos

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Análise de fontes documentais	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	10	10	20
Sesión maxistral	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	35	45	80

Proba obxectiva	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	2	85	87
Estudo de casos	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	23	10	33
Atención personalizada		5	0	5
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Análise de fontes documentais	Técnica metodolóxica que supón a utilización de documentos audiovisuais e/ou bibliográficos (fragmentos de reportaxes documentais ou películas, noticias de actualidade, paneis gráficos, fotografías, biografías, artigos, textos lexislativos, etc.) relevantes para a temática da materia con actividades especificamente deseñadas para a análise dos mesmos. Pódese empregar como introdución xeral a un tema, como instrumento de aplicación do estudo de casos, para a explicación de procesos que non se poden observar directamente, para a presentación de situacións complexas ou como síntese de contidos de carácter teórico ou práctico.
Sesión maxistral	Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución de algunhas preguntas dirixidas aos estudantes, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe. A clase maxistral é tamén coñecida como ?conferencia?, ?método expositivo? ou ?lección maxistral?. Esta última modalidade sóese reservar a un tipo especial de lección impartida por un profesor en ocasións especiais, cun contido que supón unha elaboración orixinal e baseada no uso case exclusivo da palabra como vía de transmisión da información á audiencia.
Proba obxectiva	Proba escrita utilizada para a avaliación da aprendizaxe, cuxo trazo distintivo é a posibilidade de determinar se as respostas dadas son ou non correctas. Constitúe un instrumento de medida, elaborado rigorosamente, que permite avaliar coñecementos, capacidades, destrezas, rendemento, aptitudes, actitudes, intelixencia, etc. É de aplicación tanto para a avaliación diagnóstica, formativa como sumativa.
Estudo de casos	Sesiones dirigidas a la resolución de casos prácticos que requieren soluciones creativas y novedosas, para hacer frente a los nuevos escenarios sociales propios de esta sociedad global.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Estudo de casos	A atención personalizada que se describe en relación a estas metodoloxías concíbense como momentos de traballo presencial co profesor, polo que implica unha participación obrigatoria para o alumno. A forma e el momento en que se desenvolverá indicárase en relación a cada actividade ao longo do curso do plan de traballo da materia

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Estudo de casos	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7 C10 C11 C12	Sesiones dirigidas a la resolución de casos prácticos que requieren soluciones creativas y novedosas, para hacer frente a los nuevos escenarios sociales propios de esta sociedad global.	25

Proba obxectiva	A40 A41 A42 A43 A44 A45 A46 A47 A48 B1 B2 B3 B7 B9 B10 B13 B14 B15 C1 C7	realización dun exame teórico sobre os temas explicados nas leccións maxistras	75
Outros			

Observacións avaliación

Proba tipo test: realizarase unha proba escrita coincidindo coa data oficial da materia ao finalizar o curso. A proba constará de 30 preguntas tipo test con 4 alternativas de resposta nas que só unha opción é válida. Os contidos que se avaliarán serán os desenvolvidos durante as sesións maxistras e os estudos de casos.

Puntuará sobre un mínimo de 0 e un máximo de 10 puntos.

A puntuación mínima para superar a proba será de 5 puntos.

- Estudo de casos: a asistencia ás sesións de estudos de casos é obrigatoria. Quedan excluídos desta obrigatoriedade os alumnos de matrícula parcial que deberán realizar as actividades que se lle indiquen e entregalas no momento indicado.; esta programación realizarase cando se presente o caso.

Nos estudos de caso valorarase a capacidade para relacionar o coñecemento xeral con problemas concretos, a capacidade de análise e comprensión da situación, así como a capacidade de interacción dentro do grupo e as achegas no proceso de reflexión.

Ao comezo de cada sesión, o alumno asinará asistencia. Cada grupo debe entregar o caso traballado ao finalizar a sesión. A entrega realizarase a través do correo electrónico antes das 20 h dese mesmo día.

As actividades relacionadas cos estudos de caso son de carácter sumativo e non se poden recuperar ou substituír por outras actividades da materia.

Ao longo do curso realizaranse os estudos de caso planificados no cronograma da materia.

OBSERVACIÓNS DE AVALIACIÓN:

- Fórmula para calcular a cualificación de Próbaa tipo test:

Cada resposta correcta puntúa: 0,33 puntos

Fórmula para a puntuación: n° de acertos- n° de erros

3

Exemplo: Un alumno nunha proba tipo test de 30 preguntas con 4 alternativas de resposta, ten 24 respostas acertadas e 6 erros. A súa cualificación calcularase así:

$$24-6 = 22$$

3

$$22 \times 0,33 = 7,26$$

- Enfermaría Maternal

Para superar a materia será preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos en próbaa tipo test.

Os casos prácticos supoñen un 25% da nota final de Enfermaría Maternal.

A cualificación do exame tipo test supón un 75 % da nota final de Enfermaría Maternal.

- Enfermaría Infantil:

Para superar a materia será preciso obter unha cualificación mínima de 5 puntos en próbaa tipo test.

Os casos prácticos supoñen un 25% da nota final de Enfermaría Maternal.

A cualificación do exame tipo test supón un 75 % da nota final de Enfermaría Maternal.

- Cualificación final de Enfermaría Materno-Infantil:

A nota final de Enfermaría Materno-Infantil calcularase facendo unha media aritmética da cualificación obtida en Enfermaría Maternal e Enfermaría Infantil, tendo en conta que o peso sobre a nota final é o seguinte:

· Enfermaría Maternal: 40%

· Enfermaría Infantil: 60%

Será necesario obter unha cualificación mínima de 5 puntos en cada parte (E. Maternal e E. Infantil), para aplicar a porcentaxe da nota final.

- Matrícula de honra: será outorgada automaticamente aos alumnos que alcancen unha cualificación de 9,5. No caso de que exista maior número de alumnos que matriculas de honra asignadas á materia, previa solicitude por escrito dos alumnos interesados, programarase, en hora e data acordada polos interesados a realización dun exame tipo proba obxectiva para asignar as matrículas de honra ás mellores cualificacións.

- Oportunidade adiantada: será condición necesaria para superar a materia: Superar unha proba escrita. A proba constará de 30 preguntas tipo test con 4 alternativas de resposta nas que só unha opción é válida. A cualificación dos casos prácticos será substituída por un único traballo que posuira unha cualificación dun 20%

- Non presentado: Será considerado todo alumno que non se presentou a próbaa tipo test de calquera das dúas partes.

Bibliografía básica	<p>ENFERMERÍA MATERNAL González-Merlo J. Obstetricia. Barcelona: 6ª ed. Elsevier-Masson, 2013. Comino R. López G. Obstetricia y ginecología. Barcelona: Ariel. 2004. Ladewig P W. London M.L. Moberly S. Olds S. enfermería maternal y del recién nacido. 5ª ed. Mc Graw hill. Interamericana, 2006. Gilbert E. Harmon J. Embarazo y parto de alto riesgo. Madrid: Elsevier, 2003. Asociación Española para el estudio de la Menopausia (AEEM).- Medicina Basada en la Evidencia en Menopausia. Laboratorios EFFIK S.A. 2002. Madrid. Bajo Arenas J M. Melchor Marcos J C. Mercé L. fundamentos de Obstetricia de la SEGO. Sociedad Española de Obstetricia y Ginecología. Laboratorios Meda. Madrid. Año 2007. ENFERMERÍA INFANTIL Aguilar Cordero MJ. Manual de técnicas y valoración en Enfermería infantil. Granada: Universidad; 2000. Aguilar Cordero MJ. Tratado de Enfermería Infantil. Cuidados Pediátricos. Madrid. Elsevier Science, 2003. Berkowitz F. Pediatría en atención primaria. Barcelona: Interamericana, Mc Graw Hill; 1998. Chaure López I, Inajeros García M. Enfermería Pediátrica. Barcelona: Masson; 2001. Dickason, Silverman, Kaplan. Enfermería Materno-Infantil. Madrid: Harcourt Brace; 1999. Galván Oliert A. Manual de urgencias para Enfermería pediátrica. Sevilla: Mad; 2000. Gómez García CI, Díaz Gómez M, Ruiz García MJ. Enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid: McGraw-Hill; 2001. Luis Rodrigo MT. Los diagnósticos enfermeros. Revisión crítica y guía práctica. 8ª ed. Barcelona: Masson; 2008. Mattson S, Smith JE. Enfermería maternoinfantil. 2ª ed. Mexico: McGraw-Hill Interamericana; 2001. North American Nursing Diagnosis Association. Diagnósticos Enfermeros de la NANDA Definiciones y Clasificación 2009-2011. Madrid: Harcourt; 2010. Ruiz González MD, Martínez Barellas RM, González Carrión P. Enfermería del niño y adolescente. Madrid: D A E; 2000. Díaz-Gómez NM. Tratado de enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid. McGraw-hill/Interamericana; 2006. Towle MA. Asistencia de enfermería materno-neonatal. Person; 2010. Fernández Patricia. Manual de enfermería neonatal. Cuidados y procedimientos. Chile: Editorial Mediterráneo; 2009.</p>
Bibliografía complementaria	

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Anatomía/750G01001
 Fisioloxía I/750G01005
 Fundamentos da Enfermería/750G01007
 Enfermería Clínica (I y II)/750G01012
 Ética profesional, marco legal e filosofía do coidado/750G01016
 Fundamentos de Enfermería/750G01107

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Enfermería Comunitaria II/750G01019
 Estadias Clínicas III/750G01027

Materias que continúan o temario

Estancias Clínicas VI/750G01030
 Estancias Clínicas VII/750G01031
 Practicum/750G01032
 Traballo fin de grao/750G01033

Observacións

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente de acordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías